

**Prieskum o výskyte podvodov v organizáciách
v Českej republike a na Slovensku za rok 2011**

1. Obsah

Úvod	3
Hlavné závery prieskumu	4
Detailné výsledky prieskumu	6
Výskyt podvodov v organizáciách	7
Spôsob páchania a odhaľovania podvodov	10
Dopady podvodného konania	13
Spätné získanie majetku a náhrada škôd	15
Prevenca podvodov	16
Vplyv podvodov na spoločnosť	18
Záverečné odporúčania	20
Pár tipov od respondentov	21
Metodika prieskumu	23
Účastníci prieskumu	24
Organizátori prieskumu	28

2. Úvod

Ubehli už dva roky, odkedy sme predstavili výsledky prvého ročníka Prieskumu o výskyte podvodov v organizáciách na Slovensku za rok 2009. Ako jeden z mála podobných prieskumov umožnil nahliadnúť do tejto oblasti. Vzhľadom na veľkú príbuznosť oboch ekonomík, ktoré čelia podobným politickým a hospodárskym problémom, rozhodli sme sa uskutočniť **Prieskum o výskyte podvodov v organizáciách za rok 2011** nielen medzi organizáciami podnikajúcimi na **Slovensku**, ale aj v **Českej republike**.

Podvodné konanie je pre každú spoločnosť veľmi škodlivé a má zhubný vplyv na rozvoj podnikania. Nespôsobuje len priame finančné straty, ale jeho ďalšími negatívami sú strata obchodných partnerov, poškodenie obchodných vzťahov, odchod najlepších zamestnancov alebo rozpad morálky v organizácii. Na základe desiatok medializovaných korupčných kázus a podvodov sa zdá, že miera korupcie a podvodov na všetkých úrovniach našej spoločnosti presiahla predstaviteľnú úroveň. Aká je však situácia v bežných organizáciách? Uvedomujú si riziká podvodov aj bežné firmy? Sú schopné rozpoznať nezákonné aktivity aj v konaní svojich zamestnancov alebo obchodných partnerov? Ako sú pripravené takýmto aktivitám čeliť? Toto sú len niektoré z mnohých oblastí, v ktorých sme našim respondentom položili otázky a na ktoré získate v tejto správe odpovede.

Odpovede respondentov prieskumu nás neprekvapili. Takmer polovica účastníkov v oboch krajinách potvrdila, že v posledných dvoch rokoch sa stretli s podvodným konaním. Je to veľa? Alebo je podvodov ešte viac, len organizácie sa boja priznať ich existenciu?

Veríme, že predložením výsledkov prieskumu širokej verejnosti prispejeme k zlepšeniu komunikácie o podvodoch v Českej a Slovenskej republike. Dúfame, že prispejeme tiež k zvýšeniu verejného povedomia o nebezpečenstve a negatívnych dopadoch podvodného konania, k budovaniu a rozvíjaniu etickej kultúry v našej spoločnosti, ako aj k eliminácii nekalej činnosti vo firmách a vo verejnej správe. Našou ambíciou je pripravovať takýto prieskum pravidelne, aby sme mohli sledovať trendy vo vývoji podvodov a zavádzaní opatrení na ich elimináciu vo všetkých odvetviach hospodárstva Českej a Slovenskej republiky.

Radi by sme sa poďakovali všetkým osobám a organizáciám, ktoré sa na tomto prieskume zúčastnili a svojím prístupom a informáciami prispeli k vytvoreniu tejto jedinečnej správy. Bez ich ochoty by sa nám tento prieskum nikdy nepodarilo zrealizovať.

Tento prieskum uskutočnili spoločnosti Surveilligence, s.r.o. a slovenská a česká kancelária audítorskej spoločnosti TPA Horwath v spolupráci s ACCA (The Association of Chartered Certified Accountants). Surveilligence je špecializovaná forenzná agentúra zameraná na detekciu, vyšetrovanie a prevenciu podvodov. TPA Horwath je audítorská a poradenská spoločnosť patriaca do svetového rebríčka TOP 10 v odvetví profesionálnych audítorských a poradenských služieb. ACCA je globálna organizácia združujúca profesijných účtovníkov, ktorá pôsobí vo viac ako 170 krajinách.

Veríme, že táto správa pre vás bude zaujímavým zdrojom informácií a pomôže vám, resp. vašej organizácii, k budovaniu efektívnejšieho kontrolného systému a prispeje k eliminácii rizika podvodného konania.

Ján Lalka	Ivan Paule	Jana Skálová	Kateřina Benešová
Managing Director	Partner	Partner	Riaditeľka ACCA pre Česko,
Surveilligence	TPA Horwath SK	TPA Horwath ČR	Slovensko a Maďarsko

3. Hlavné závery prieskumu

- Podvody existujú a sú veľmi rozšírené
 - Z odpovedí vyplýva, že **polovica** organizácií v ČR a **dve pätiny** v SR sa za posledné dva roky stretli s prípadmi podvodného konania vo svojej organizácii.
 - V Česku patrili k **najčastejším podvodom** predovšetkým sprenevera majetku, podplácanie, stret záujmov a manipulácia pri výberovom konaní, na Slovensku sa k týmto negatívnym javom pridružilo ešte falšovanie finančných výkazov.
 - Podvody sa najčastejšie vyskytovali v **obchodných útvaroch**.
 - Najčastejším páchatelom podvodov bol v oboch krajinách **radový zamestnanec**, na druhej strane, v oboch krajinách bol vlastný zamestnanec tým, kto najčastejšie odhalil podvod.
 - **Korupciu a podplácanie vníma ako najškodlivejší druh podvodov osem z desiatich českých, resp. deväť z desiatich slovenských organizácií.**
- Prečo podvody vznikajú? Existujú externé, ako aj interné faktory
 - Respondenti v ČR označili za najväznejšie faktory rastu podvodov **úpadok morálnych princípov a hodnôt v spoločnosti** (71 % organizácií). Respondenti na Slovensku vnímajú ako najvýznamnejší faktor **neefektívne súdnictvo** (83 %), v čom sa zhodujú s 69 % českých respondentov.
 - Najčastejšími okolnosťami vzniku podvodov v oboch krajinách boli **nedostatočné alebo chýbajúce kontroly** (34 % organizácií v ČR a 39 % v SR). Ďalšími častými dôvodmi boli **konšpirácia medzi páchatelmi a zamestnancami** a **obchádzanie vnútorných kontrol** (oboje označila približne štvrtina respondentov).
 - Okrem týchto významných okolností respondenti poukázali aj na silnejúci **tlak prostredia na spáchanie podvodu**, či už išlo o tlak prostredia na zamestnancov alebo o tlak akcionárov na manažment spoločnosti. Obávame sa, že ekonomická recesia ešte zvýrazní dôležitosť tohto faktora.
- Dôsledky podvodov sú významné a zaznamenané škody sú vysoké
 - Dve tretiny účastníkov (74 % v ČR, 62 % v SR) uviedlo **finančné straty** ako najčastejší dôsledok podvodov.
 - Najčastejšia výška strát bola v rozsahu **od 10 tis. do 50 tis. eur** (41 % účastníkov v ČR, 32 % v SR).
 - Nebezpečnosť podvodov potvrdzuje aj 7 % organizácií v ČR a 11 % v SR, ktoré zaznamenali škody **vyššie ako 1 mil. eur**.

- Spätné získanie prostriedkov a vymáhanie škôd je nedostatočné
 - Z odpovedí respondentov ďalej vyplýva, že **spätné získanie majetku a náhrada škôd** bola **úspešnejšia v Českej republike** ako na Slovensku. Tento vývoj je viditeľný najmä v kategóriách s vyšším podielom vymožených prostriedkov – **nad 50 % prostriedkov** sa podarilo získať **jednej pätine organizácií** v ČR, avšak **žiadnej** na Slovensku.
 - Približne **polovici organizácií** sa podarilo spätné získať alebo vymôcť **len štvrtinu spôsobených škôd**.
- Prečo sa nedarí vyvodiť právnu zodpovednosť? Chýbajú dôkazy
 - Ak už sa odhalil a vyšetril podvod v organizácii, **najväčším dôvodom**, prečo **nevyvodila žiadny právny postih** voči podvodníkovi, bol **nedostatok dôkazov**. Uviedla to takmer **štvrtina** respondentov v ČR a až **dve pätiny** respondentov v SR.
- Prevencia podvodov – pasívny prístup na základe smerníc a kontrol
 - V Česku i na Slovensku sa využívajú k prevencii podvodov najmä **nástroje na pasívne zamedzovanie podvodom** (smernice a postupy, interné kontroly proti podvodom, monitorovanie zamestnancov a opatrenia v oblasti IT).
 - Vzdelávanie manažmentu a zamestnancov v oblasti podvodov, ktoré je jedným z najdôležitejších prvkov programu prevencie a ktoré umožní v budúcnosti organizáciám odhaľovať a zamedzovať podvodom, sa využíva minimálne.

Detailné výsledky prieskumu

Upozornenie

Odpovede respondentov v nasledujúcich častiach prieskumu sú prezentované v grafickej podobe. Pri mnohých otázkach si mohli vybrať z viacerých odpovedí, prípadne doplniť vlastnú formuláciu odpovede. Preto je celková suma percentuálnych hodnôt odpovedí v niektorých grafoch väčšia ako 100 %.

4. Výskyt podvodov v organizáciách

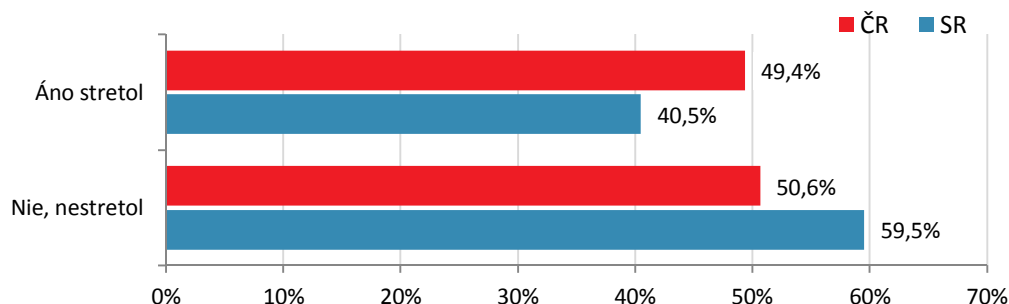
Pokiaľ chcú organizácie efektívne bojovať s podvodmi, musia si najprv uvedomiť, čomu vlastne čelia. Ak si manažment nedokáže priznať riziko ich výskytu, môže ho to v budúcnosti poškodiť. To, že organizácia nezaznamenala žiadne podvody, ešte neznamená, že neexistujú. Skôr naopak, pretože ak organizácia nedokáže odhaliť žiadne podvody a nezavedla efektívny preventívny systém, riziko existencie skrytých podvodov je vysoké.

Z odpovedí účastníkov prieskumu vyplýva, že polovica organizácií v ČR a dve pätiny v SR sa za posledné dva roky stretli s prípadmi podvodného konania vo svojej organizácii.

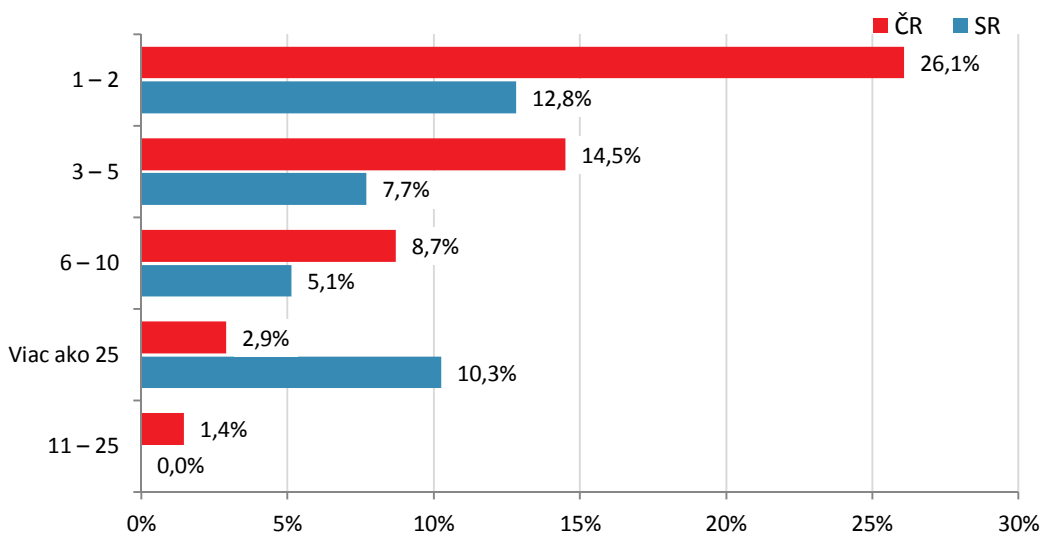
Z tých organizácií, ktoré zaznamenali podvodné konanie, sa 26 % v ČR stretlo s 1 až 2 prípadmi podvodného konania za posledné dva roky (13 % v SR). Viac ako 25 podvodov zaznamenala až desatina účastníkov na Slovensku a necelé 3 % v Českej republike. Tento rozdiel môže byť spôsobený vyšším podielom účastníkov prieskumu na Slovensku, ktorí podnikajú v sektore finančných služieb. V tomto odvetví predpokladáme vyššiu pravdepodobnosť využívania preventívneho systému proti podvodom v porovnaní s ostatnými sektormi.

Prieskum potvrdil, že organizácie sa pokúšali interne alebo externe vyšetrovať identifikované podvody. Prekvapujúco vysoký počet organizácií v ČR (39 %) vyšetrilo viac ako tri štvrtiny z odhalených podvodov (16 % v SR). Z tých organizácií, kde sa vyskytli podvody, 15 % v ČR nevyšetrilo žiadny podvod (12 % v SR).

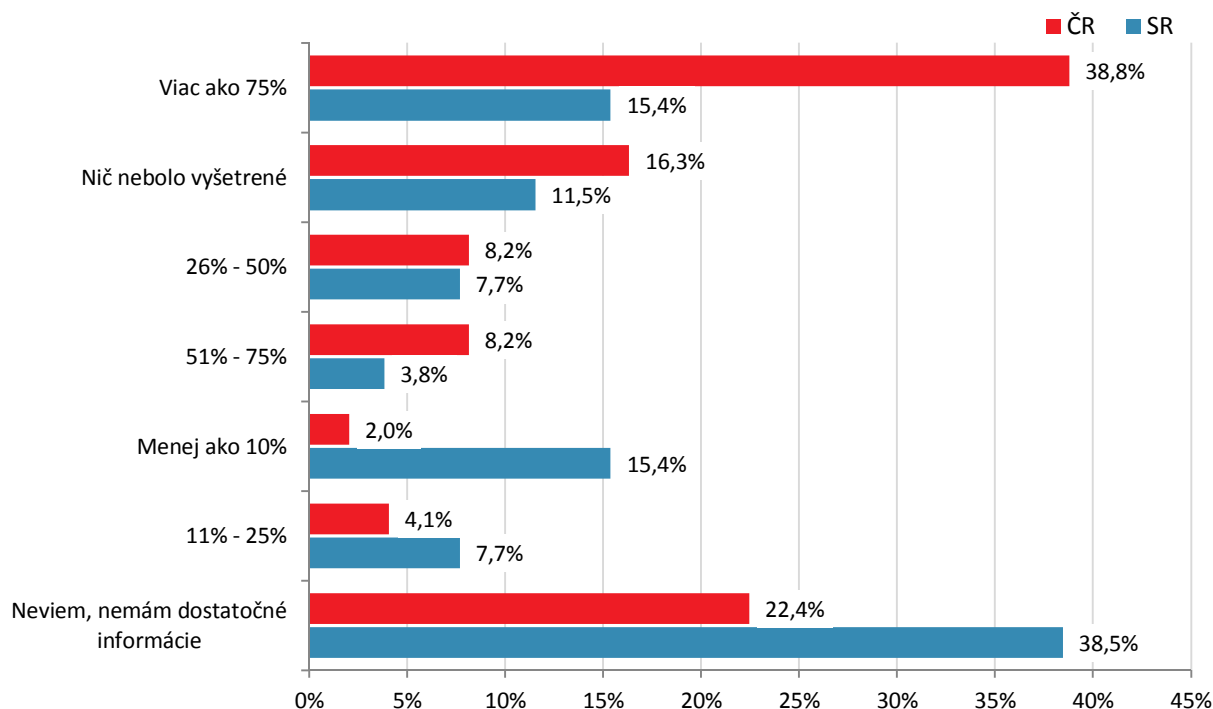
Počet organizácií, ktoré sa stretli s podvodným konaním za posledné dva roky

Počet odhalených podvodov v organizáciách, ktoré sa stretli s podvodmi za posledné dva roky

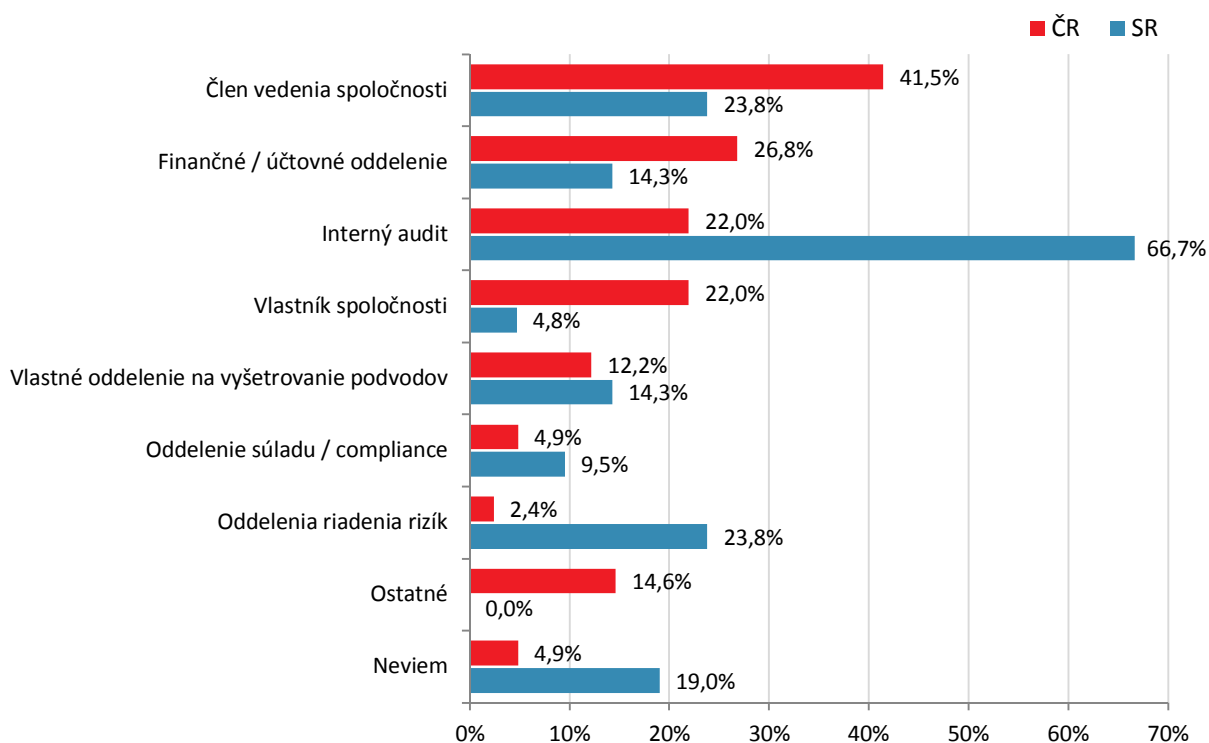

Podiel vyšetovaných podvodov z celkového počtu odhalených podvodov za posledné dva roky

Oddelenia a funkcie, ktoré viedli vyšetovanie

Z odpovedí účastníkov prieskumu vyplýva, že významnú úlohu pri vyšetovaní zohrával okrem člena vedenia aj interný audit organizácie (poukazujeme na takmer dvojtretinový výskyt v SR). Zaujímavým výsledkom je zriadenie a využívanie špecializovaného oddelenia na vyšetovanie, ktoré v ČR i SR potvrdila viac ako desatina účastníkov.

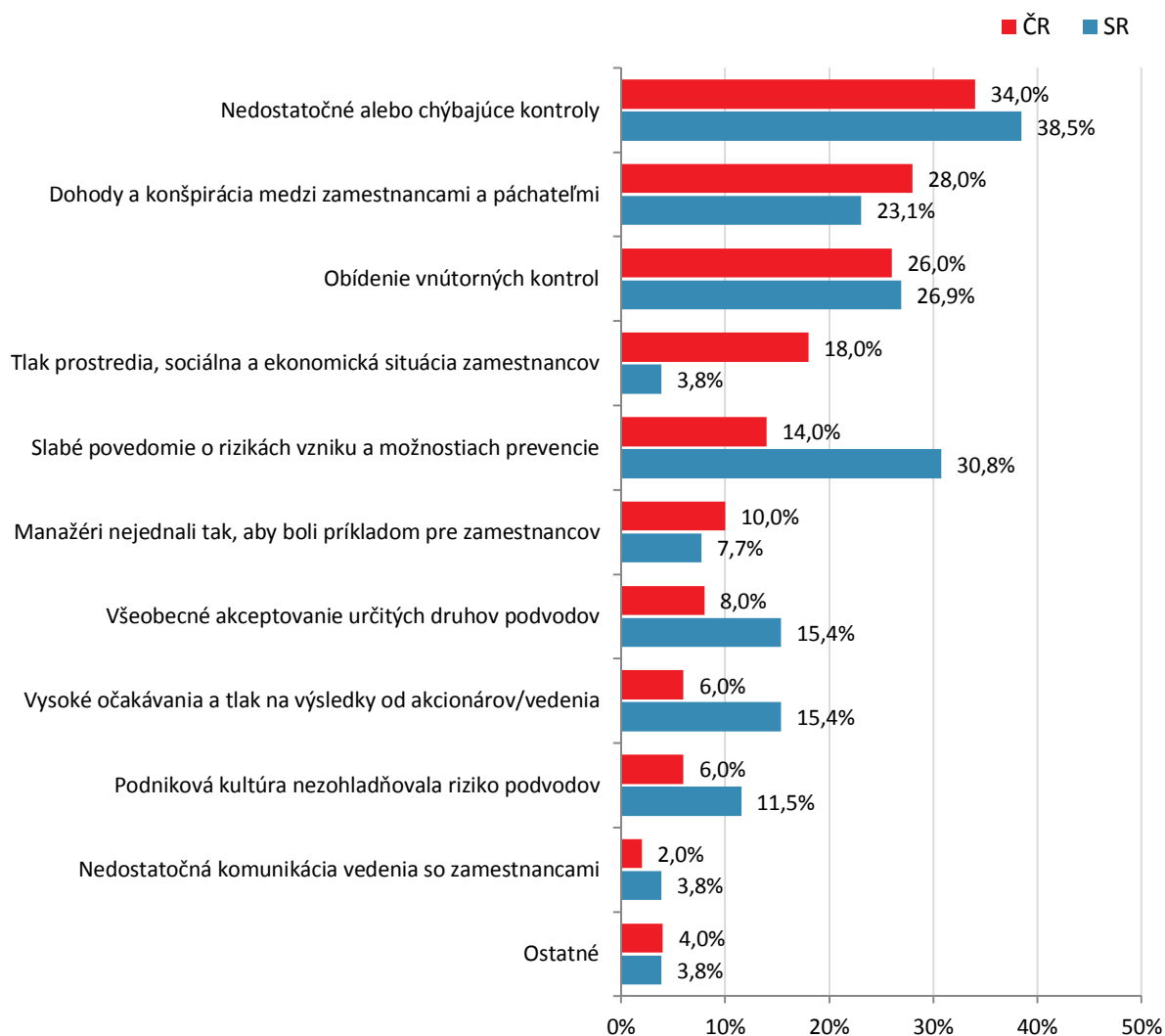

Okolnosti, ktoré prispeli k vzniku podvodov

Najčastejším dôvodom vzniku podvodov boli nedostatočné alebo chýbajúce kontroly. Ďalšími častými príčinami boli konšpirácia medzi páchatelmi a zamestnancami a obchádzanie vnútorných kontrol (oboje označila približne štvrtina respondentov).

Okrem týchto významných okolností respondenti poukázali aj na silnejúci tlak prostredia na spáchanie podvodu, či už išlo o tlak prostredia na zamestnancov alebo o tlak akcionárov na manažment spoločnosti. Obávame sa, že súčasná ekonomická recesia ešte zvýrazní dôležitosť tohto faktora pri vzniku podvodov.

Osobitne by sme chceli poukázať na to, že až tretina respondentov na Slovensku uviedla, že k podvodnému konaniu prispeli nedostatočné informácie o podvodoch a ich prevencii. Nízke povedomie o podvodoch má za následok, že organizácia by pravdepodobne nedokázala bez znalosti slabého miesta v kontrolnom systéme nastaviť adekvátnu prevenčnú kontrolu a eliminovať tak vznik ďalších podvodov.

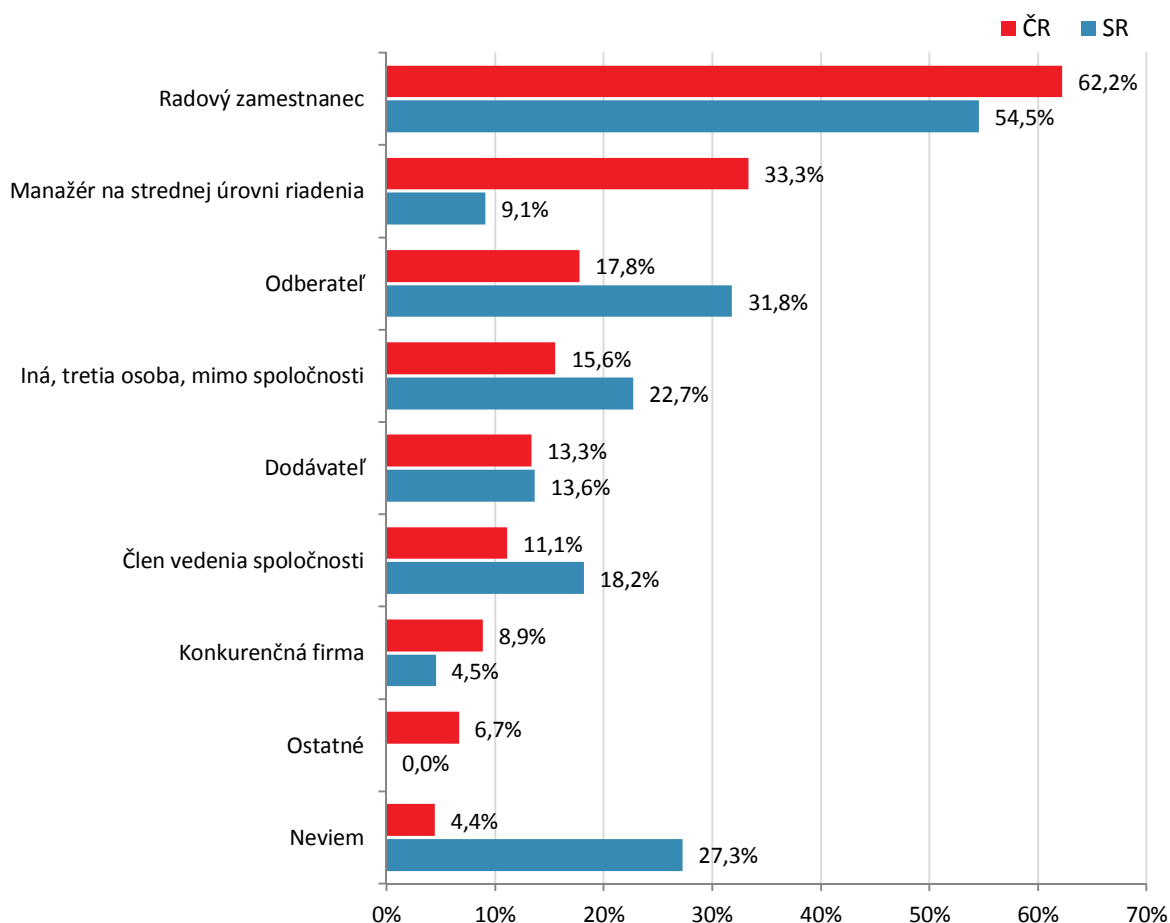

5. Spôsob spáchania a odhalenia podvodov

Z odpovedí účastníkov prieskumu vyplýva, že najčastejším páchatelom podvodov bol rovnako ako v ČR, tak aj v SR, radový zamestnanec. V ČR ho nasledoval manažér na strednej úrovni riadenia a odberateľ, v SR to bol primárne externý subjekt – odberateľ, tretia strana a dodávateľ. Radový zamestnanec je najčastejším páchatelom pravdepodobne preto, že v porovnaní s inými pozíciami v organizácii má najväčšie percentuálne zastúpenie. Ďalším dôvodom je aj to, že organizácie boli schopné odhaliť najmä tie jednoduchšie podvodné schémy (napr. spreneveru aktív).

Pripomíname, že percentuálne výsledky v tejto kapitole sme vypočítali len z tých odpovedí účastníkov prieskumu, ktorí uviedli, že v ich organizácii došlo k výskytu podvodov. Respondenti mali možnosť vybrať viac odpovedí, preto je celková suma percentuálnych hodnôt odpovedí v niektorých grafoch vyššia ako 100%.

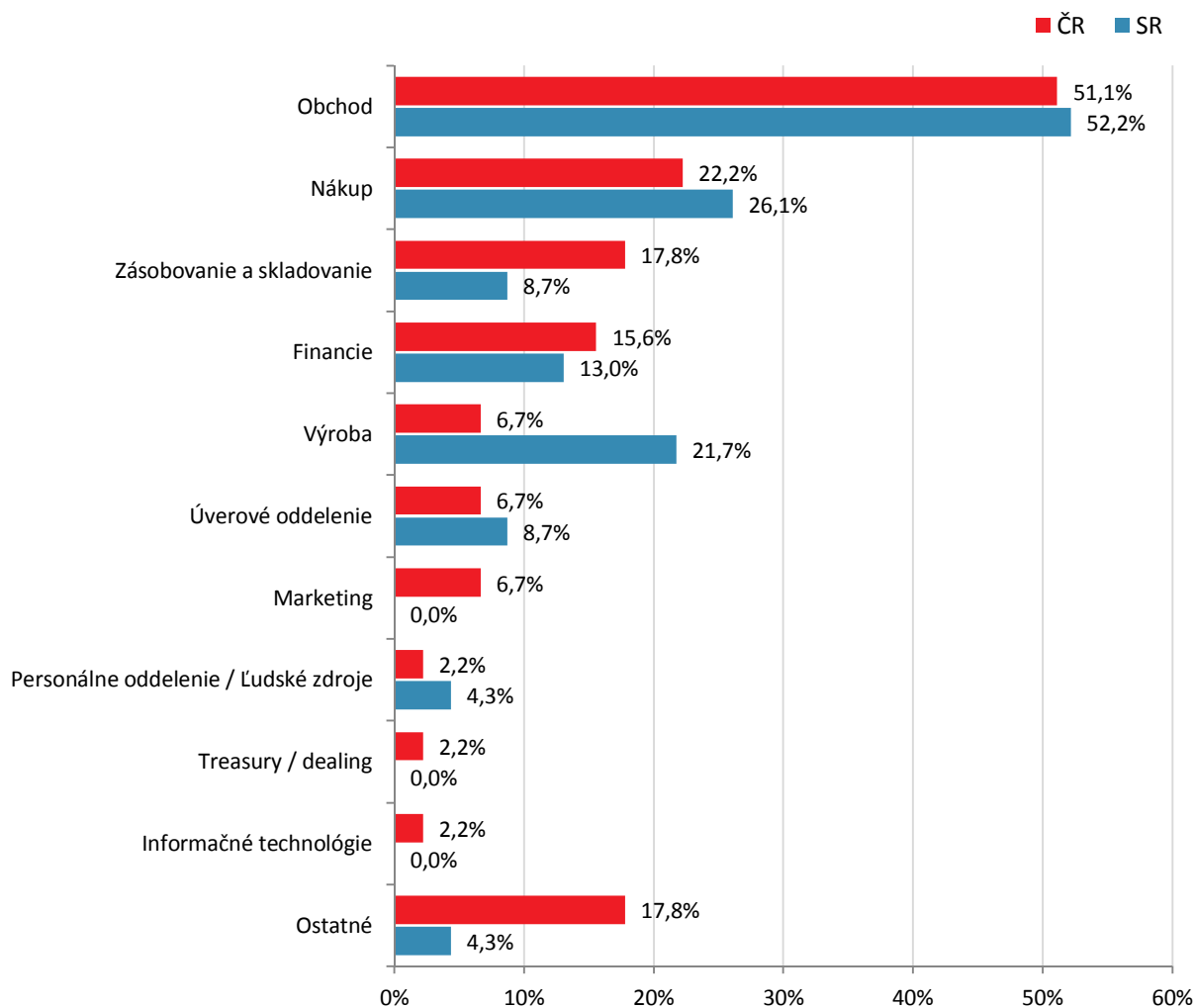
Páchatel podvodov

Oddelenia a funkcie, kde organizácie odhalili podvodné konanie

Medzi oddelenia a funkcie najviac náchylné na výskyt podvodov patria obchod, nákup, zásobovanie a skladovanie. Najčastejšie uvádzaným oddelením bol obchod, ktorý označila viac ako polovica respondentov. Predpokladáme, že na tento výsledok mohol mať vplyv aj vyšší pomer účastníkov prieskumu podnikajúcich v odvetví obchodu. Okrem toho práve na obchodných a nákupných oddeleniach boli spáchané tretie najčastejšie sa opakujúce druhy podvodných schém – fakturačné podvody (tie označila takmer pätina organizácií v ČR aj SR).

Taktiež vyššia účasť finančných spoločností a bánk pravdepodobne posunula úverové oddelenia na celkovo šieste miesto – so 7 % výskytu v ČR a 9 % v SR. Prieskum prekvapujúco poukázal aj na podvody vo výrobe, na ktoré upozornila až pätina účastníkov zo SR.

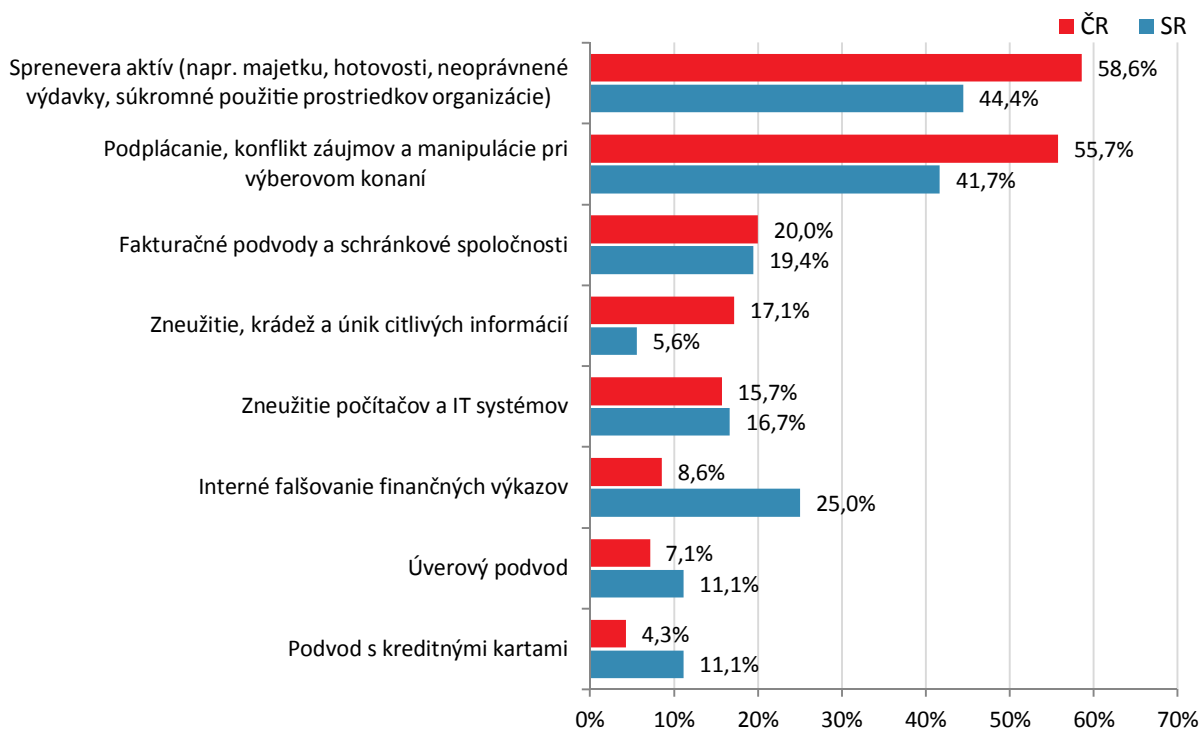

Druhy odhalených podvodov za posledné dva roky

Najčastejšími deliktami boli podvody spojené so spreneverou aktív, t.j. napríklad sprenevera majetku, hotovosti alebo zneužitia prostriedkov spoločnosti na súkromné účely. Tieto skutky označilo takmer 59 % organizácií v ČR a necelých 45 % v SR. Druhou najčastejšou kategóriou boli podvody súvisiace so stretom záujmov, ako je podplácanie, manipulácia pri výberovom konaní alebo korupčné praktiky.

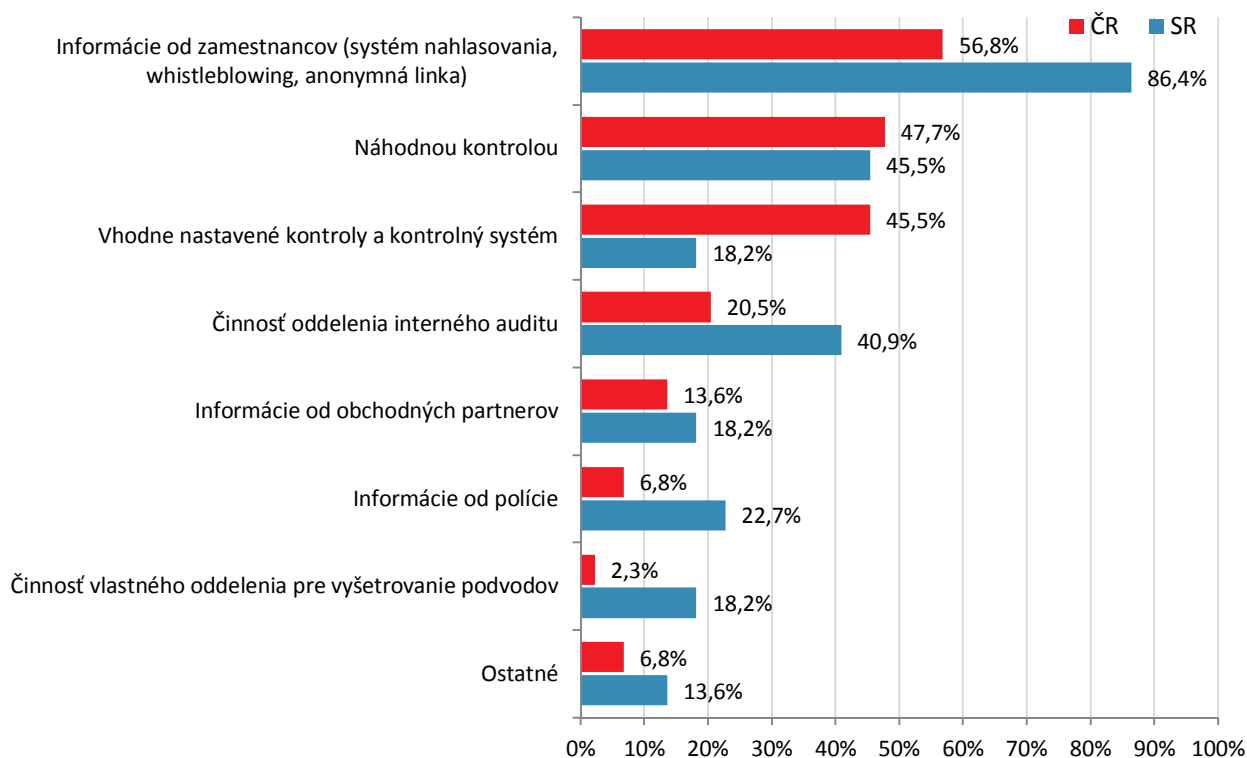
V dôsledku vyššej účasti finančných spoločností pribudli do rebríčka podvody s kreditnými kartami a úverové podvody. Takmer štvrtina účastníkov prieskumu v SR poukázala na podvodné schémy falšovania finančných výkazov, medzi ktoré patrí napríklad nadhodnocovanie aktív, účtovanie fiktívnych tržieb, alebo manipulácia s časovým rozlíšením nákladov a výnosov.

Druhy odhalených podvodov za posledné dva roky

Spôsoby odhalenia podvodov

Najčastejším spôsobom, ako sa organizácii podarí odhaliť podvod, je v ČR i SR informácia od vlastných zamestnancov. Až na ďalších miestach v poradí sa umiestnili náhodné kontroly a využívanie kontrolného systému. Tieto výsledky len potvrdzujú, že jedným z najlepších nástrojov prevencie je systém zberu informácií od zamestnancov a podpora whistleblowerov. Zamestnanci budú pre organizáciu vždy zdrojom dôležitých informácií. Organizácia by mala zamestnancov s vysokou morálkou a osobnou integritou, ktorí sa nebáli postaviť podvodnému konaniu, podporovať a chrániť.

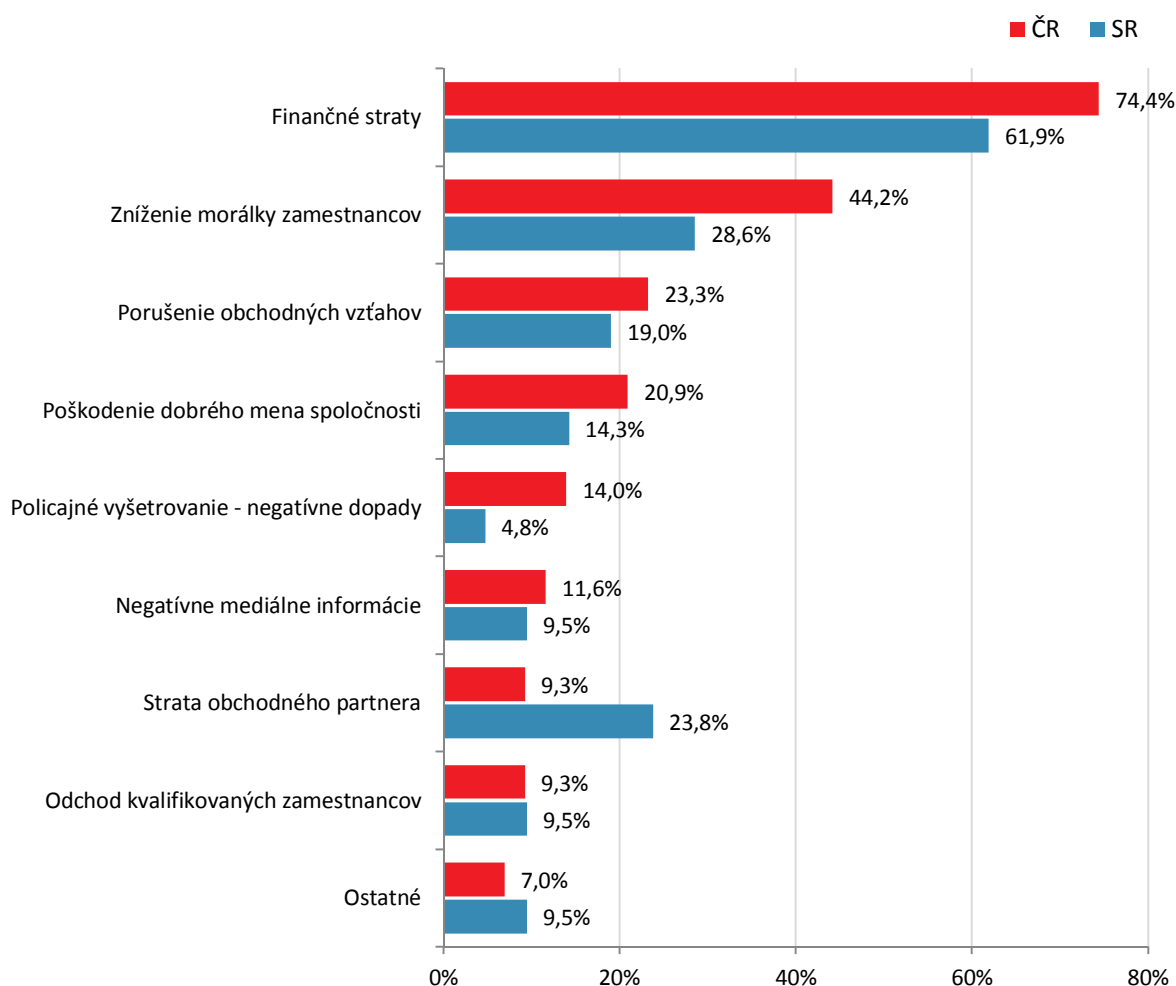

6. Dôsledky podvodného konania

Pozitívny prístup organizácie k zavedeniu kontrolného systému často závisí od toho, či má skúsenosti s výskytom podvodov v minulosti. Impulzom na zavedenie preventívnych opatrení býva často až uvedomenie si výšky škôd, ktoré podvody spôsobili. Vypočítať presnú výšku škôd je zložité, keďže okrem finančnej straty často ide aj o nepeňažné dopady spojené s poškodením reputácie alebo narušením obchodných vzťahov. Podcenenie týchto faktorov môže ohroziť nielen krátkodobé plnenie podnikateľských cieľov, ale aj schopnosť organizácie úspešne pôsobiť na trhu a prosperovať v dlhodobom horizonte.

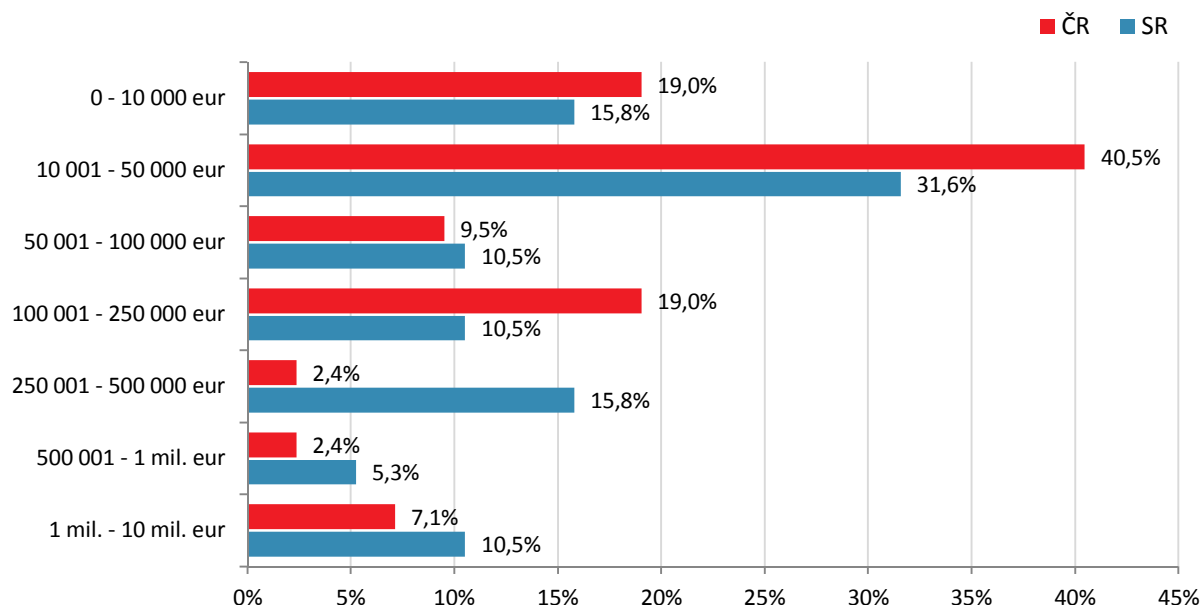
Z odpovedí účastníkov prieskumu vyplýva, že priame finančné straty boli najčastejším následkom podvodného konania v ČR aj SR. Medzi ďalšie negatívne dôsledky patrili pokles morálky zamestnancov, porušenie obchodných vzťahov a poškodenie dobrého mena organizácie.

Dôsledky podvodného konania

Najčastejšie uvádzané rozpätie výšky strát bolo od 10 tis. do 50 tis. eur (označilo ho 41 % organizácií v ČR a 32 % v SR). Nebezpečnosť podvodov potvrdilo 7 % organizácií v ČR a 11 % v SR, ktoré utrpeli vysoké škody nad 1 mil. eur.

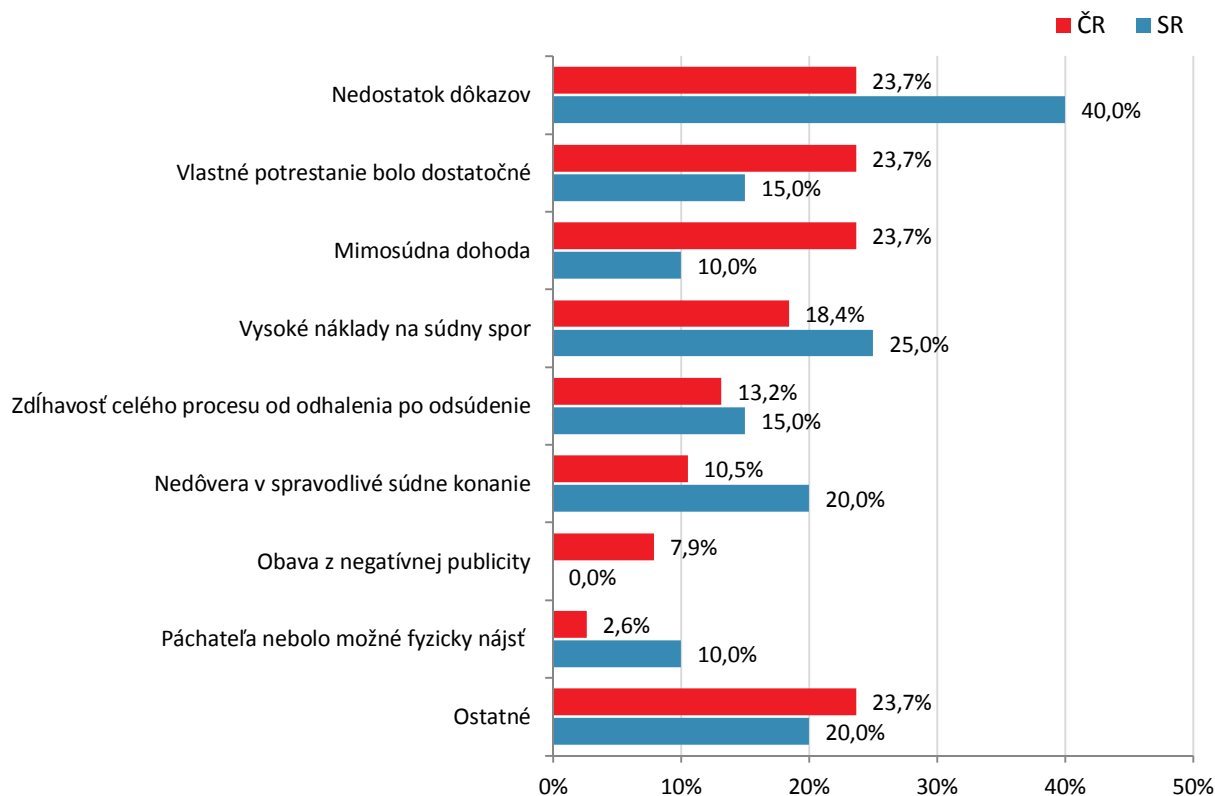
Celková výška finančných strát organizácií vyplývajúca z podvodov (eur)

V prípade odhalenia a vyšetrenia podvodu, bol najčastejším uvádzaným dôvodom, prečo organizácie nevyvodili žiadny právny postih voči podvodníkovi, nedostatok dôkazov. Uviedla to takmer štvrtina respondentov v ČR a až dve pätiny v SR. Tento fakt poukazuje na nízke využívanie interných i externých špecialistov na podvody (vyšetrovateľov, forenzných audítov) a na nedostatočné vzdelávanie zamestnancov a manažmentu v oblasti odhaľovania a vyšetrovania podvodov.

Medzi ďalšie dôvody patrili uzavretie mimosúdnej dohody, dostačujúca úroveň potrestania páchatel'a v rámci vlastnej organizácie a vysoké náklady na súdny spor.

Dôvody organizácií prečo nevyvodili právny postih voči páchatel'ovi

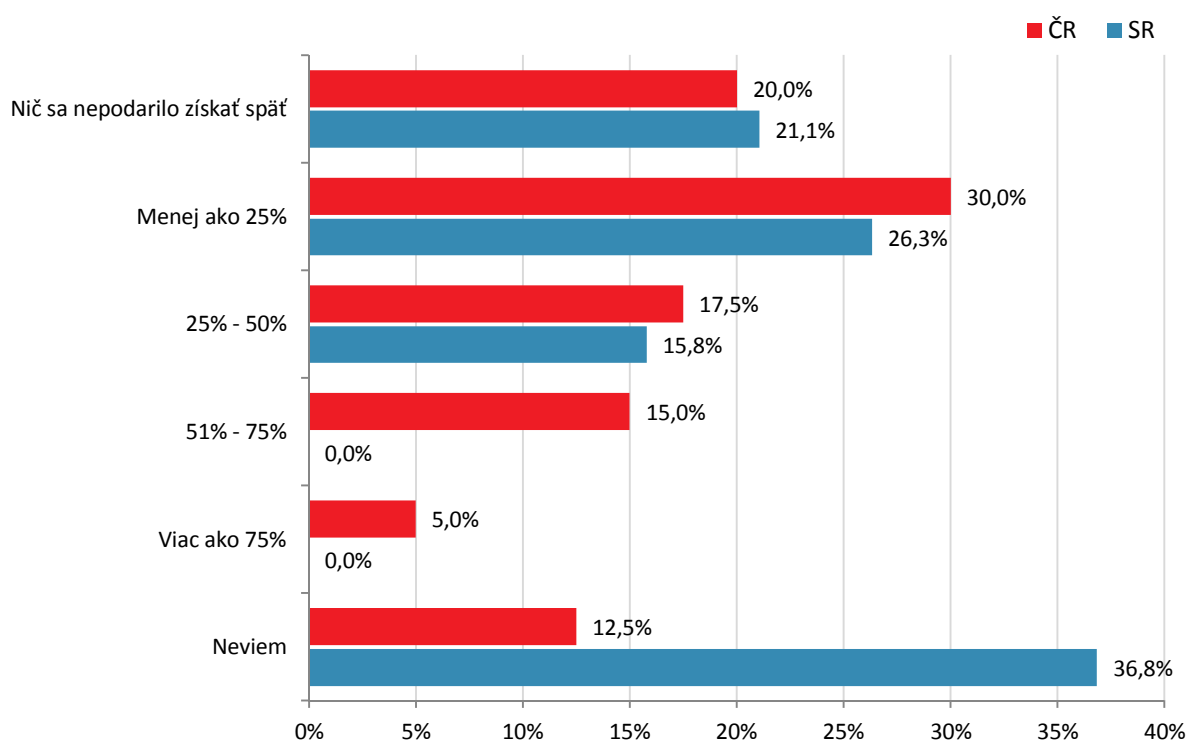
7. Spätné získanie majetku a náhrada škôd

Spätné získanie majetku a náhrada škôd spôsobených páchatelmi podvodov je dlhý a náročný proces, do ktorého vstupuje veľa faktorov. K tým najdôležitejším, ktoré môžu ovplyvniť aj samotné organizácie napríklad pomocou programu prevencie a detekcie podvodov, patrí efektívne získavanie dôkazov. Schopnosť získať informácie o existencii podvodov a profesionálne vedené vyšetrowanie zabezpečia organizácii dôkazy o nekalom konaní a umožnia jej podniknúť kroky vedúce k náhrade spôsobených škôd. V prieskume sme zisťovali, aká je úspešnosť firiem v tomto procese a aký objem strát sa im podarilo spätné získať.

Z odpovedí respondentov vyplýva, že spätné získanie majetku a náhrada škôd bola úspešnejšia v Českej republike ako na Slovensku. Tento vývoj je viditeľný najmä v kategóriách s vyšším podielom vymožených prostriedkov – nad 50 % prostriedkov sa podarilo získať jednej pätine organizácií v ČR, ale žiadnej na Slovensku.

Približne polovici respondentov v ČR a SR sa podarilo spätné získať alebo vymôcť len štvrtinu spôsobených škôd. Takmer tretina respondentov v SR nemala informácie a výšku spätne získaných prostriedkov nevedela posúdiť.

Podiel spätne získaného majetku a náhrady škôd z celkových finančných strát spôsobených podvodmi

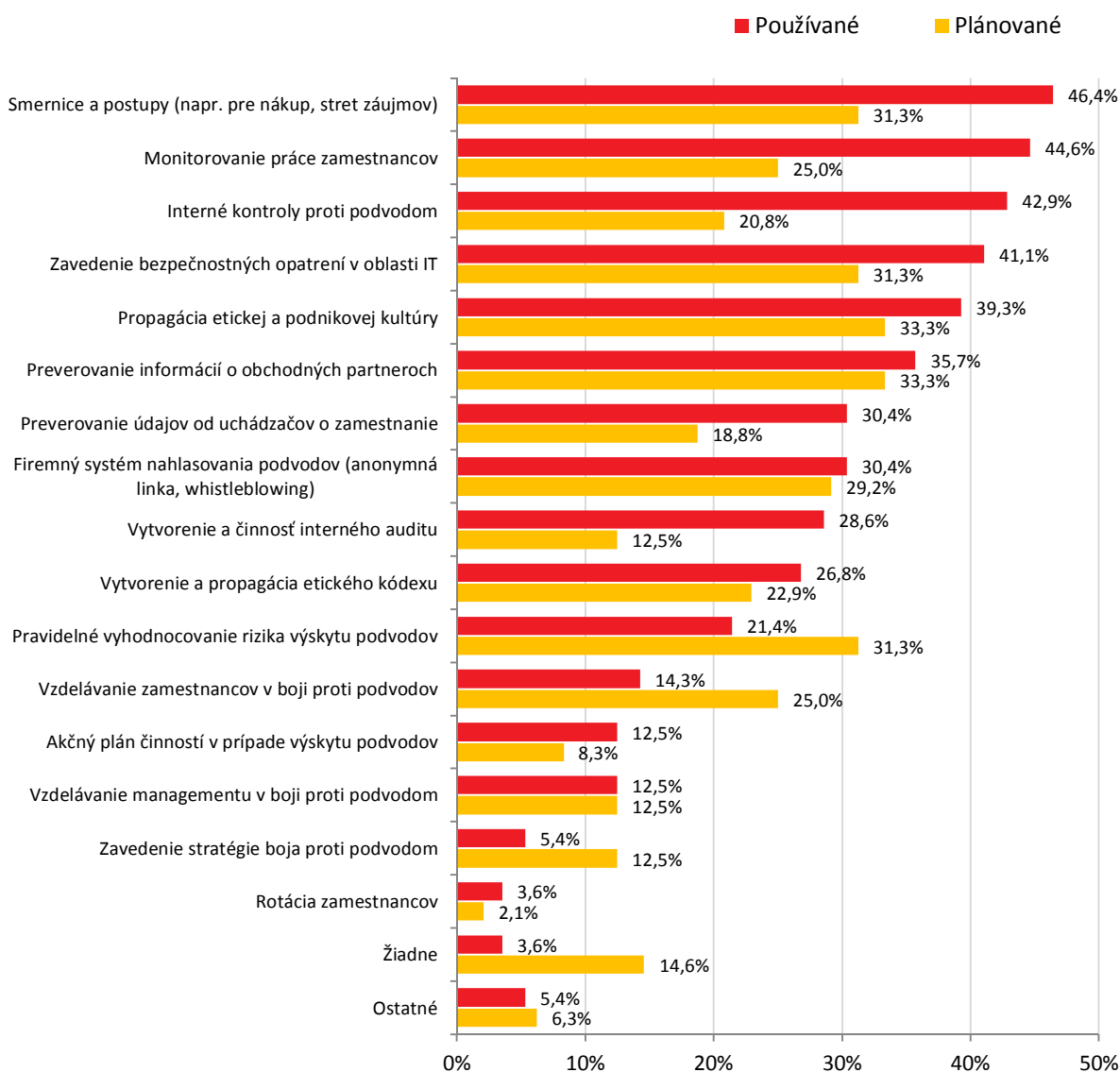
8. Prevencia podvodov

Účinný preventívny program proti podvodom by mal byť súčasťou riadiacich a kontrolných systémov každej zodpovednej organizácie. Takýto program umožňuje odhaľovať riziká vzniku podvodov, obsahuje postupy a nástroje na efektívne vyšetrovanie, nastavuje prevenčné kontroly a opatrenia. V súčasnej situácii však nestačí len zaviesť interné kontroly a pravidelne uskutočňovať externé finančné audity. Organizácie by mali zväžiť aj zavedenie nových postupov a mechanizmov na odhaľovanie podvodov a ich vykazovanie. V prieskume sme zisťovali úroveň využívania kontrolných mechanizmov prevencie a detekcie podvodov a plány organizácií na ich využívanie v budúcnosti.

Česká republika – ktoré kontrolné opatrenia proti podvodom používate a plánujete používať?

Smernice a postupy (napríklad na nákup, výber dodávateľov, stret záujmov alebo oddelenie zodpovedností), monitorovanie práce zamestnancov a interné kontroly proti podvodom sú najčastejšími opatreniami na zamedzenie výskytu podvodov, ktoré sa používajú v Českej republike.

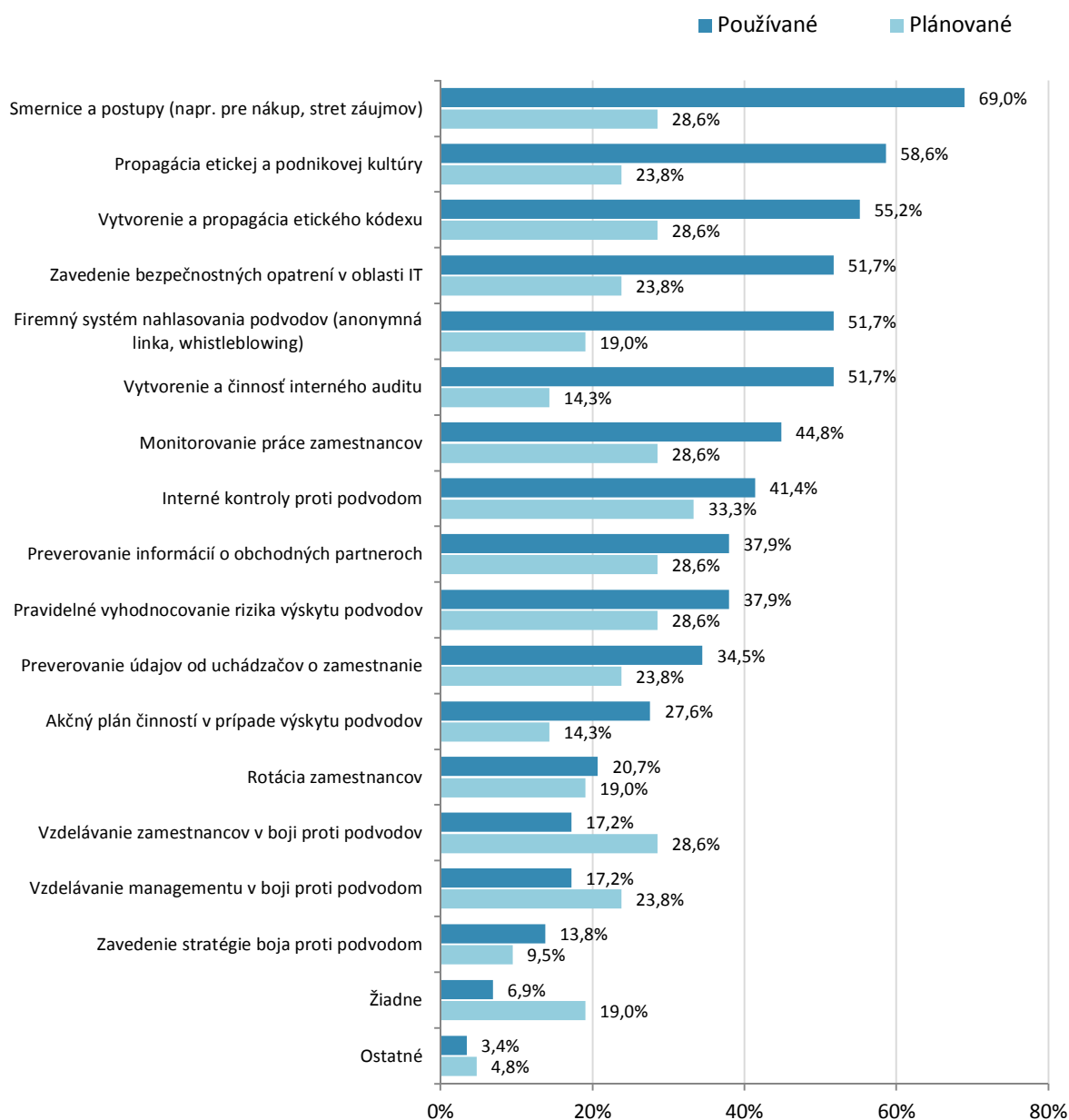
Medzi štyri najfrekvencovanejšie kontrolné mechanizmy, ktoré plánujú organizácie zaviesť, patria preverovanie informácií o obchodných partneroch, smernice a postupy, propagácia etickej kultúry a pravidelné vyhodnocovanie rizika výskytu podvodov.

Slovenská republika – ktoré kontrolné opatrenia proti podvodom používate a plánujete používať?

Rovnako ako v organizáciách v Českej republike, aj na Slovensku sú najčastejšie používanými opatreniami a nástrojmi proti podvodom smernice a postupy a propagácia etickej a podnikovej kultúry.

Medzi štyri najpopulárnejšie kontrolné mechanizmy, ktoré plánujú organizácie zaviesť v budúcich rokoch, patria interné kontroly proti podvodom, vzdelávanie zamestnancov, preverovanie informácií o obchodných partneroch, smernice a postupy a pravidelné vyhodnocovanie rizika výskytu podvodov.

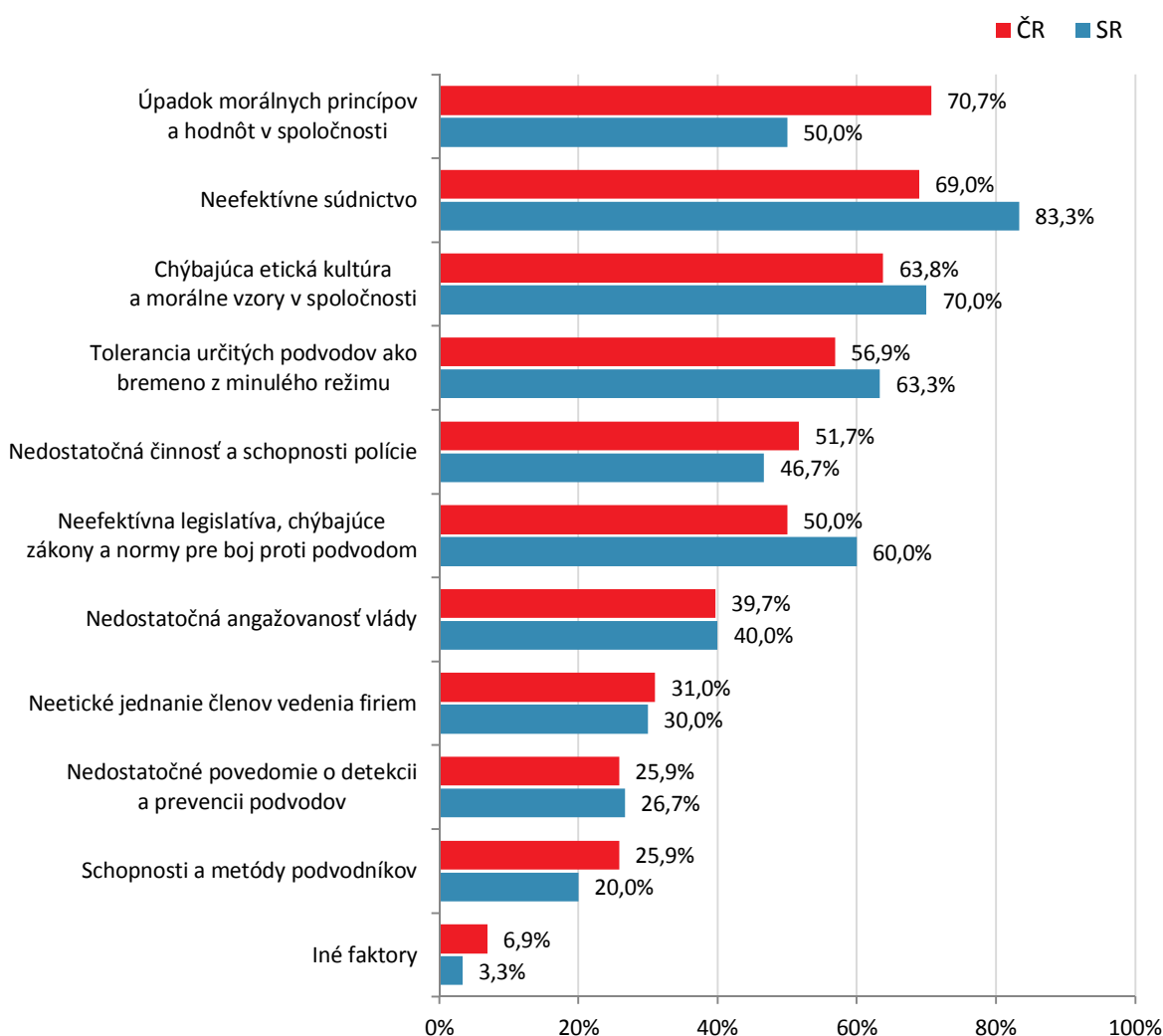
9. Vplyv podvodov na spoločnosť

V poslednej časti prieskumu sme sa zamerali na to, ako organizácie vnímajú podmienky v spoločnosti pre ich podnikanie. Pokúsili sme sa zistiť, ako organizácie hodnotia činnosť vlád v boji proti korupcii, ktoré podvody sú spoločensky najviac nebezpečné a ktoré faktory najvýznamnejšie prispievajú k vzniku a rastu počtu podvodov.

Najväznejšie faktory rastu podvodov v spoločnosti

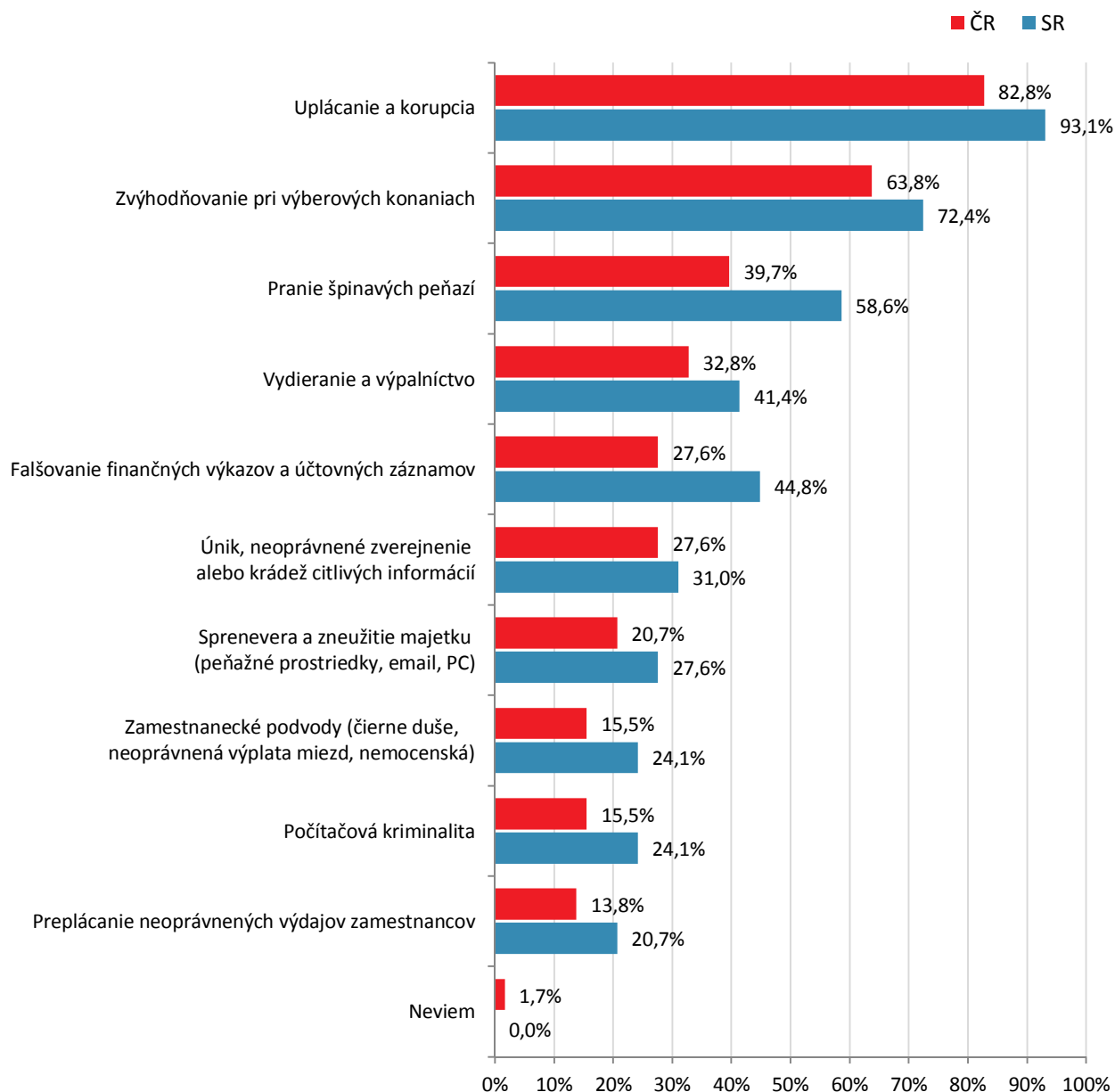
Respondenti v ČR označili za najväznejšie faktory rastúcich podvodov úpadok morálnych princípov a hodnôt v spoločnosti, neefektívne súdnictvo, chýbajúcu etickú kultúru a morálne vzory. Respondenti na Slovensku vnímajú ako najvýznamnejší faktor neefektívne súdnictvo. V ostatnom poradí sa viac-menej zhodujú s názormi respondentov v Českej republike. Označenie týchto skutočností poukazuje na reálne negatívne skúsenosti organizácií aj bežných ľudí s vymáhaním práva na súdoch, s úsilím získať späť stratené prostriedky a s neúspešnou snahou spravodlivo potrestať páchatel'ov.

Zaujímavé je umiestnenie faktoru schopností a metód podvodníkov, ktorému pridelili účastníci prieskumu najnižšiu dôležitosť. Môže to poukazovať na to, že podvádzanie nie je vecou technickej zručnosti podvodníkov, ale prístupu verejných inštitúcií k nekalému konaniu, úrovne etickej kultúry v organizácii a osobnej integrity každého zo zamestnancov, manažmentu a vlastníkov.

Druhy podvodov, ktoré sú najviac škodlivé pre spoločnosť

Odpovede, na ktorých sa respondenti zhodli najviac v rámci tohto prieskumu, sa týkajú korupcie. Účastníci prieskumu jednoznačne označili uplácenie a korupciu za najškodlivejšie druhy podvodného konania. S korupciou sú úzko spojené aj zvýhodňovania a manipulácie výberových konaní, ktoré označili približne dve tretiny účastníkov prieskumu. Pravdepodobne aj z dôvodu vyššej účasti finančných spoločností respondenti označili za tretie najškodlivejšie nekalé konanie pranie špinavých peňazí.

10. Závěrečné odporúčania

Prieskum nám poskytol zaujímavé poznatky o rozsahu, dôsledkoch a výskyte podvodov v organizáciách v Českej a Slovenskej republike. Zjednodušene môžeme povedať, že vieme, na čom sme. Vidíme, kde nám hrozí nebezpečenstvo strát, ako sa podvodná schéma prejavuje a kto ju môže spáchať. Pri tomto kroku by to však pre organizácie nemalo skončiť. Práve naopak, mal by to byť pre ne odrazový mostík k začatiu boja proti podvodom vo svojom podnikaní.

Ako by mali organizácie postupovať?

- Veríte, že podvody môžu nastať aj vo vašej organizácii? Je o tom presvedčené vedenie a vlastníci spoločnosti? Uvedomenie si nebezpečenstva a všeobecné povedomie o podvodoch je prvým krokom ľudí na kľúčových pozíciách v organizácii, aby úspešne zvládli boj s podvodmi.
- Presadzujte etické konanie v organizácii a vyhláste nulovú toleranciu nekalému konaniu. Komunikujte so zamestnancami a tlmočte im stanovisko organizácie k podvodom, odhalené nekalé konanie, ako aj postoj vedenia k prevencii.
- Zistite, kde v organizácii hrozia riziká vzniku podvodov s najväčším dopadom a najvyššou pravdepodobnosťou výskytu. Odhaľte tieto riziká a overte, či máte nastavené kontrolné postupy a mechanizmy na ich elimináciu.
- Preverte kontrolný systém proti podvodom. Navrhňte a zaveďte také mechanizmy na detekciu a prevenciu podvodov, ktoré vám umožnia efektívne odraďovať podvodníkov a odhaľovať prípady nekalého konania už v zárodku.
- Preverujte si svojich obchodných partnerov. Overte si ich dôveryhodnosť, históriu, reputáciu a referencie. Kontrolujte údaje od uchádzačov o zamestnanie, ktorých chcete prijať. Zabezpečte, aby ste nezamestnali podvodníkov.
- Zapojte do boja proti podvodom celú organizáciu. Vzdelávajte svojich zamestnancov, manažment i obchodných partnerov. Naučte vlastných zamestnancov rozpoznávať a odhaľovať podvody a objasnite im škodlivosť ich dôsledkov nielen na organizáciu, ale aj ich budúcnosť.
- Vytvorte mechanizmus na chránené oznamovanie nekalého konania. Ako nám ukázal prieskum, najlepším spôsobom, ako odhaliť podvod, sú informácie od zamestnancov. Podporujte ich v tejto snahe, motivujte a chráňte tých, čo sa rozhodnú podvody nahlasovať.

11. Pár tipov od respondentov

Sme vďační všetkým respondentom, ktorí venovali prieskumu svoj čas a odpovedali na naše otázky. V poslednej časti prieskumu sme sa účastníkov pýtali, ktoré ďalšie postupy a nástroje pre efektívny boj proti korupcii a podvodom by sa mali zaviesť ako súčasť protikorupčnej stratégie a politiky vlády. Z množstva veľmi zaujímavých odporúčaní uvádzame niektoré v nasledujúcej časti prieskumu.

Systémové zmeny

- Dôsledné kontroly najmä v oblasti verejných zákazok a dôsledné potrestanie páchatel'ov
- Zaviesť do verejnej správy postupy a opatrenia bežné v súkromnom sektore
- Zaviesť špeciálne výkazníctvo pre súkromné spoločnosti (doplnenie riadku v súvahe a výkaze ziskov a strát) na vykazovanie dodaných služieb a tovaru štátnym organizáciám
- Odstrániť výnimky zo zákonov a ďalšie administratívne predpoklady pre vznik korupčného konania
- Zaviesť verejný register odsúdených
- Zverejňovať informácie na všetkých úrovniach štátnej správy

Politici, vláda a štátni zamestnanci

- V prípade odhalenia korupcie u predstaveľa politickej strany, túto politickú stranu zrušiť
- Jasne stanoviť zodpovednosť jednotlivých štátnych činiteľov, aby mohol byť v prípade zlyhania dohľadany vinník a mohol byť vyvodený právny postih
- Rotácia kmeňových zamestnancov štátnych úradov a dôsledná kontrola príjmov štátnych úradníkov
- Sprehľadniť majetkové priznania a dokladovať príjmy členov štátnej a súdnej moci
- Dlhoročné tresty pre skorumpovaných vysokých štátnych úradníkov a politikov bez ohľadu na politickú príslušnosť

Vymáhanie práva a vyšetovanie podvodov

- Vysoké tresty a sankcie pre podvodníkov
- Zrýchliť a sprehľadniť súdne procesy (zákony sú v poriadku, ale nevyužívajú sa)
- Zjednodušiť právne podmienky na vymáhanie
- Zefektívniť súdnictvo, aby usvedčenie vinníkov netrvalo príliš dlho
- Zvýšiť kompetencie vyšetovateľov v oblasti ekonomickej kriminality
- Zlepšiť dôslednosť a zvýšiť rýchlosť polície pri vyšetovaní podvodov
- Zaviesť a využívať inštitút agenta – provokatéra

Verejné výberové konania

- Zaviesť internetové aukcie a elektronické výberové konania
- Zverejňovať všetky významné zmluvy týkajúce sa štátnych zákaziek
- Transparentnosť a priehľadnosť vo všetkom verejnom, najmä vo verejnom obstarávaní
- Zverejňovať informácie o účastníkoch výberových konaní vrátane všetkých podmienok a dokumentov
- Zaviesť viacokolový systém cenovej ponuky, oddeliť dodávky a cenové ponuky a umožniť vyjednávanie o dodávke
- Preverovať osoby podieľajúce sa na tendroch, ich rodinných príslušníkov a sprivaznené osoby z hľadiska možného stretu záujmov
- Správne a dôkladne dodržiavať existujúce pravidlá

Metodika prieskumu

Účastníci prieskumu

12. Metodika prieskumu

Prieskum o výskyte podvodov v organizáciách v Českej a Slovenskej republike za rok 2011 prebiehal v máji a júni 2011. Bol prísne anonymný. Oslovili sme 2 500 organizácií podnikajúcich v Čechách a na Slovensku (z toho 1 500 v Českej republike a 1 000 na Slovensku), ktoré sme vybrali podľa ich veľkosti a segmentu podnikania.

Žiadosť o vyplnenie dotazníka sme adresovali riadiacemu pracovníkovi v organizácii, ktorý by mal mať poznatky o výskyte podvodného konania a o kontrolných mechanizmoch organizácie (napríklad CEO, interný audítor alebo člen vrcholového manažmentu).

Žiadosti sme odoslali poštou alebo e-mailom. Do prieskumu sa zapojilo a svoje odpovede nám zaslalo 125 organizácií, z toho 81 so sídlom na území Českej republiky a 44 na Slovensku.

Prieskum sme sprístupnili iba vo forme on-line webového dotazníka. Obsahoval 56 otázok, ktoré sme rozdelili do dvoch častí. Prvá časť obsahovala otázky zamerané na výskyt podvodov a dôsledky podvodného konania. Druhá časť bola orientovaná na kontrolný systém proti vzniku podvodov.

13. Účastníci prieskumu

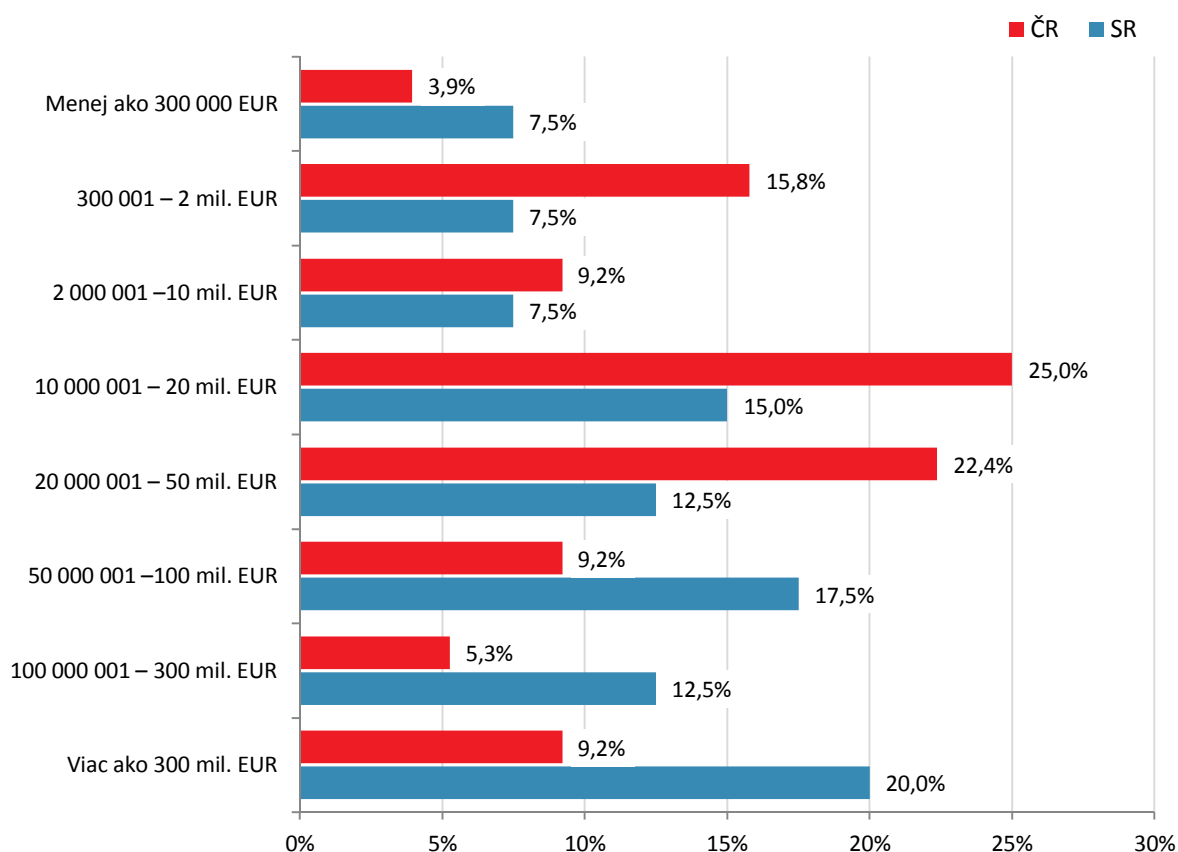
Nadpolovičná väčšina organizácií, ktoré sa zúčastnili prieskumu, mala právnu formu spoločnosti s ručením obmedzeným. Približne tretinu účastníkov prieskumu tvorili akciové spoločnosti.

Celkovo 94 % organizácií bolo bez majetkového podielu štátu a 6 % organizácií bolo buď čiastočne alebo úplne vlastnených štátom. Až 43 % organizácií bolo vo vlastníctve domáceho kapitálu, 45 % vo výlučnom vlastníctve zahraničného kapitálu a v 12 % organizácií mal podiel domáci, ako aj zahraničný kapitál.

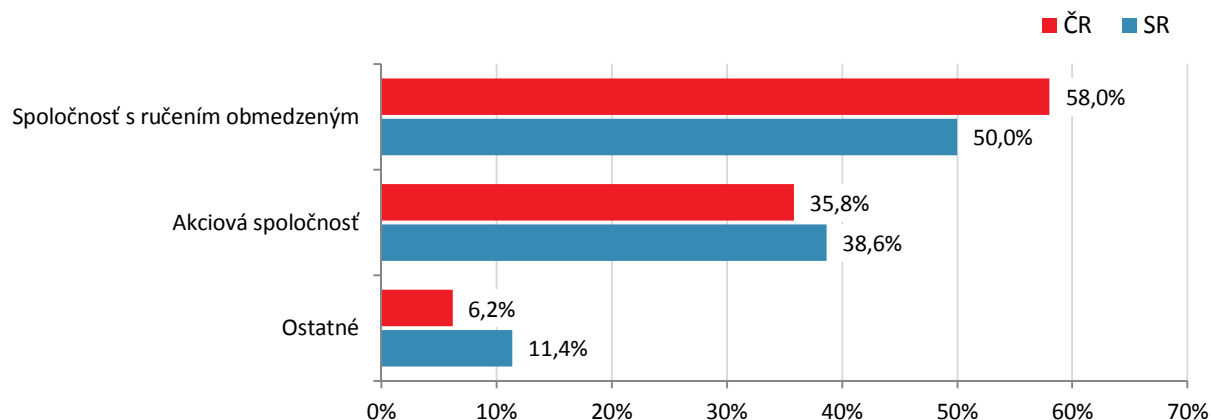
Početne najsilnejšou skupinou organizácií, 37 % z celkového počtu respondentov, boli organizácie s počtom zamestnancov od 101 do 500 osôb. Malých a stredne veľkých organizácií s veľkosťou do 100 zamestnancov bolo 36 %. Veľkých spoločností s viac ako 500 zamestnancami bolo 27 %.

Na prieskume participovali organizácie zo širokého spektra odvetví. Najsilnejšie zastúpenie mal priemysel, ktorý nasledovali služby, každý s približne tretinou účastníkov prieskumu. V Českej republike dominovali spoločnosti podnikajúce v obchode, na Slovensku organizácie aktívne vo finančných službách.

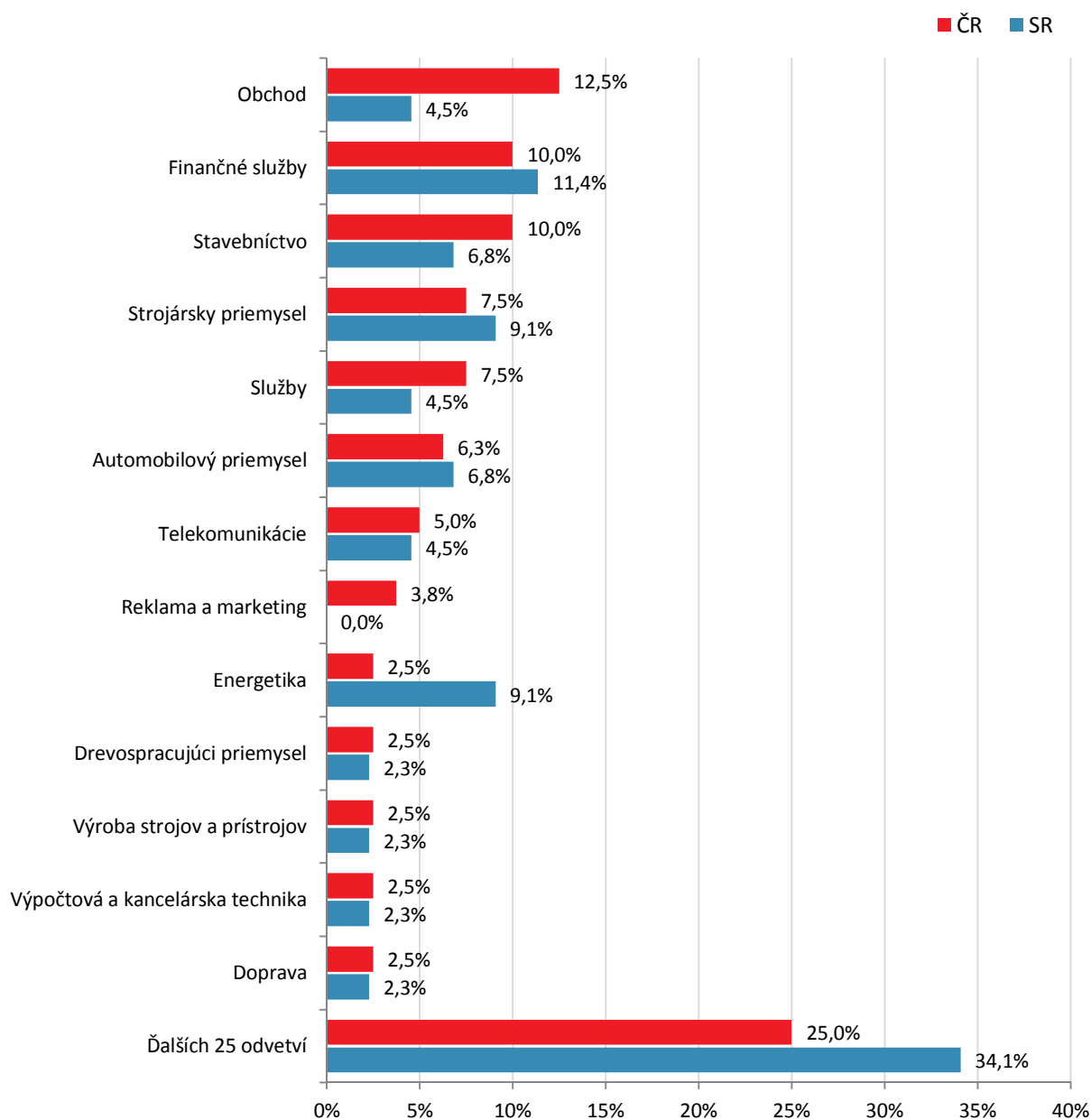
Rozdelenie účastníkov prieskumu podľa tržieb v roku 2010 (eur)

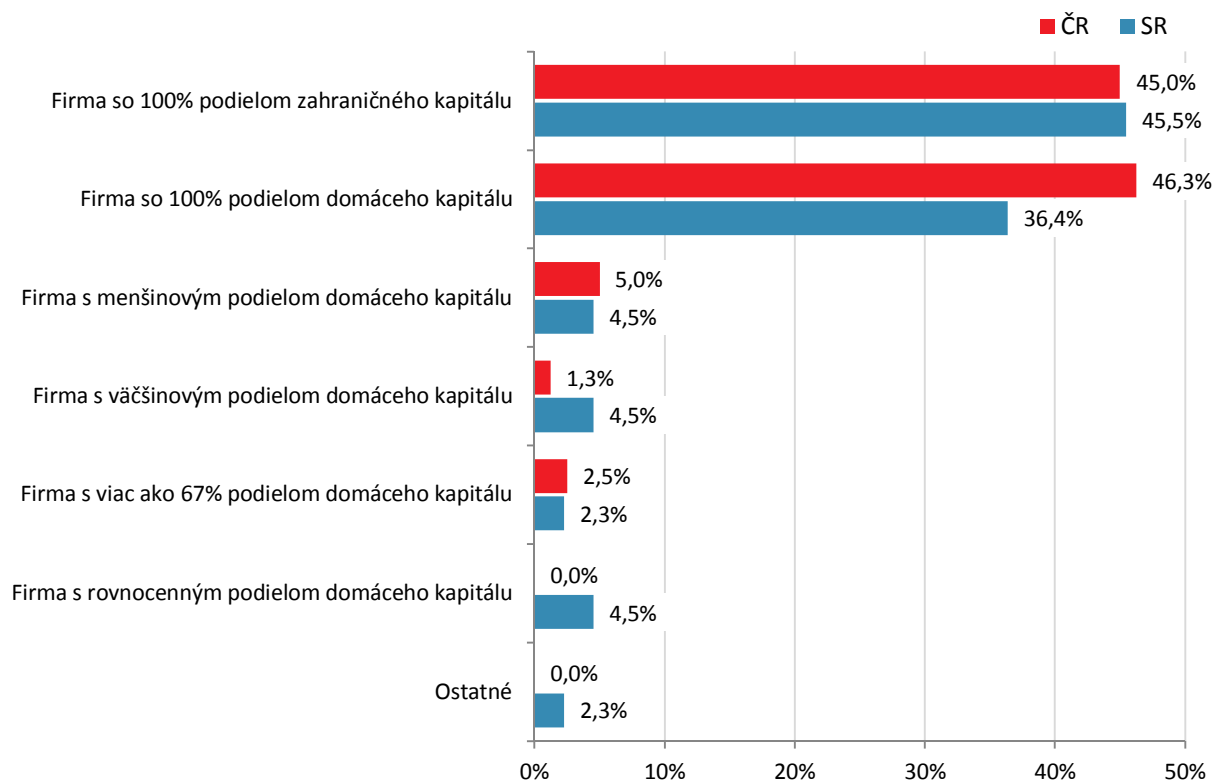
Rozdelenie účastníkov prieskumu podľa právnej formy organizácie

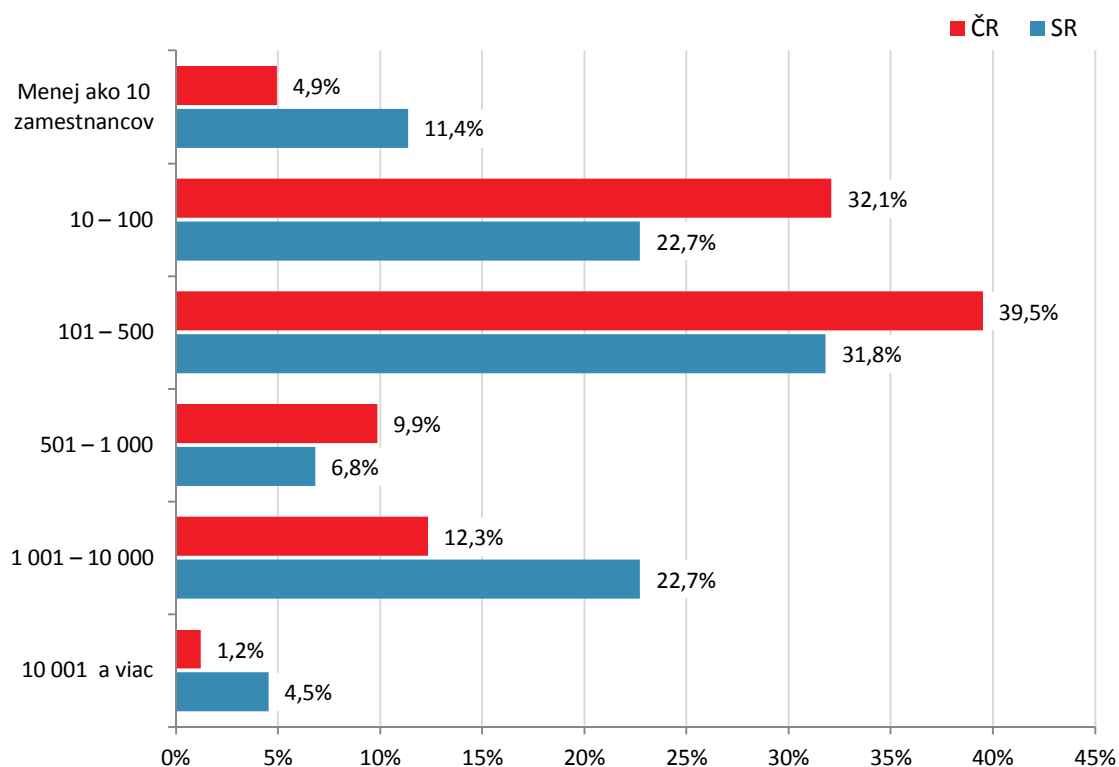
Rozdelenie účastníkov prieskumu podľa prevládajúceho odvetvia hospodárstva

Rozdelenie účastníkov prieskumu podľa pôvodu kapitálu organizácie

Rozdelenie účastníkov prieskumu podľa počtu zamestnancov organizácie v roku 2010

Organizátori prieskumu

14. Organizátori prieskumu

Prieskum uskutočnili nasledujúce organizácie (uvedené v abecednom poradí):

Prieskum o výskyte podvodov v organizáciách v Českej republike a na Slovensku za rok 2011 vypracoval tím spoločností Surveillance a TPA Horwath A&A. Hlavní pracovníci tohto tímu sú Ján Lalka, Managing Director Surveillance, a Ivan Paule, Audit Partner TPA Horwath A&A.

Kateřina Beneřov

Riaditeľka pre Českú republiku,
Slovensko a Maďarsko
The Association of
Chartered Certified Accountants

Na Přikopě 9/11, 110 00 Praha 1
T: +420 222 240 855
F: +420 224 239 720
katka.benesova@cz.accaglobal.com
www.accaglobal.com

ACCA (The Association of Chartered Certified Accountants) je jednou z najväčších a najrýchlejšie rastúcich globálnych profesijných účtovníckych organizácií, ktorá má viac ako 424 000 študentov a 147 000 členov v 170 krajinách sveta. Na Slovensku má ACCA viac ako 1 300 členov a študentov a ich počet sa každý rok zvyšuje. ACCA ako vôbec prv profesijn organizácia začala skúšať na základe IAS/IFRS (Medzinárodné štandardy účtovníckeho výkazníctva). Syllabus kvalifikácie ACCA bol uznaný Organizáciou spojených národov ako základ pre globálnu kvalifikáciu účtovníkov. Hlavn dôraz v novej, tzv. hlavnej kvalifikácii ACCA sa kladie na profesné hodnoty, etiku a kontrolnú a správnu činnosť.

ACCA poskytuje viac ako 100 rokov systém vzdelávania v oblasti účtovníctva a financií. Profesná kvalifikácia ACCA je určen všetkým, ktorí si chcú zlepšiť svoje kariérne moźnosti v oblasti financií a účtovníctva.

Forensic Investigation & Fraud Prevention

Ing. Ján Lalka, CFE

Managing Director
Surveillance, s.r.o.

Opletalova 55, 110 00
Praha 1, Česká republika
T: +420 221 419 749
F: +420 221 419 712
jan.lalka@surveillance.com
<http://www.surveillance.com>

Surveillance [sr-va-l-jn (t) s] je prv forezn agentúra v Českej a Slovenskej republike, ktorá sa špecializuje výhradne na vyšetřovanie a prevenciu podvodov. Vďaka úzkej spolupráci s ďalšími vyšetřovacími, auditorskými a poradenskými spoločnosťami dokáže pruźne reagovať na poźiadavky klientov aj v iných krajinách strednej, východnej a západnej Európy.

Práca Surveillance nekoná vyšetřením podvodu a odhalením páchateľa. Dokáže úspešne hľadať dôkazy svedčiace o úmysle páchateľov uskutočniť podvody, ktoré klientom zvyšujú šance v súdnom konaní, alebo pri vymáhaní škôd.

Vzhľadom na náročné poźiadavky klientov vytvára siln a efektívne vyšetřovacie tímy. Zkladnu tímu tvoria forezn vyšetřovatelia, právniky, finanční auditori, IT experti alebo špecialisti na oceňovanie a podnikové financie.

Agentúra je členom Integrity Europe, medzinárodnej siete vyšetřovacích a poradenských firiem zameraných na boj proti podvodom.

Ing. Ivan Paule, FCCA

Audit Partner
TPA Horwath A&A, s.r.o.

Pribinova 25/4195, 811 09
Bratislava, Slovensko
T: +421 (2) 2067 8911
F: +421 (2) 2067 8913
ivan.paule@tpa-horwath.sk
<http://www.tpa-horwath.sk>

Auditorská a poradenská spoločnosť TPA Horwath je súčasťou Crowe Horwath International, celosvetovej siete auditorských a poradenských spoločností patriacej do svetového rebríčka TOP 10 v odvetví profesionálnych auditorských a poradenských služieb. Crowe Horwath International je vo svete zastpen vo všetkých veľkých mestách a regiónoch, pričom má 640 pobočiek a takmer 28 000 zamestnancov vo viac ako 100 krajinách. Svojim klientom poskytuje vysoko kvalitn a profesionln služby z oblasti auditu, účtovného a daňového poradenstva, podnikových financií a poradenstva pri riadení firiem.

Česk kancelária stredoeurópskej skupiny TPA Horwath funguje od roku 1999, keď bola vytvoren joint venture s auditorskou spoločnosťou NOTIA Audit, s r.o. pôsobiacou v Českej republike uź od roku 1993.

Podobne aj na Slovensku vstúpila TPA Horwath v roku 2001 do auditorskej spoločnosti existujúcej od roku 1993. Skupina TPA Horwath patř s viac ako 960 zamestnancami v strednej Európe medzi popredn auditorské a poradenské spoločnosti. TPA Horwath zamestnáva viac ako 60 zamestnancov na Slovensku a výše 130 poradcov v Českej republike, ktorí sú pripraven poskytovať klientom širok paletu služieb a poradenský servis vo všetkých ekonomicky podstatných oblastiach.

Ing. Jana Skálová, Ph.D.

Tax Partner
TPA Horwath Tax s.r.o.

Mánesova 917/28, 120 00 Praha 2
T: +420 222 826 311
F: +420 222 826 312
jana.skalova@tpa-horwath.cz
<http://www.tpa-horwath.cz>

Autorské práva k materiálom nachádzajúcim sa v tomto prieskume vlastní spoločnosť Surveilligence, s.r.o. Časti prieskumu, ktoré môžu byť primerane potrebné pre vaše osobné použitie, je možné kopírovať len za predpokladu, že k takejto kópii pripojíte príslušné údaje o vlastníkovi informácií a obmedzenia zodpovednosti, ktoré sú súčasťou originálu. Takéto kópie je zakázané akýmkoľvek spôsobom reprodukovat', upravovat', dopĺňat' alebo rozširovat' bez ohľadu na účel použitia.

Spoločnosti Surveilligence, s.r.o. a TPA Horwath A&A, s.r.o. a TPA Horwath Tax s.r.o. zhromaždili informácie, vyhodnotili ich a zhrnuli výsledky do konečnej správy na základe odpovedí získaných od jednotlivých oslovených účastníkov prieskumu. Vzorka účastníkov nemusí byť reprezentatívna a nemusí poskytovať objektívny obraz o celkovom rozšírení podvodov v Českej a Slovenskej republike, prípadne v jednotlivých odvetviach hospodárstva. Vzhľadom na to, že jednotliví respondenti tohto prieskumu mohli odpovedať podľa svojho presvedčenia a znalostí, nie je možné, aby spoločnosti Surveilligence, s.r.o. a TPA Horwath A&A, s.r.o. a TPA Horwath Tax s.r.o. niesli zodpovednosť za chyby, nesprávne alebo skreslené informácie, ktoré sa mohli v tomto prieskume vyskytnúť.

Odpovede jednotlivých respondentov, t.j. hodnotenie situácie v spoločnosti daného účastníka prieskumu, mohli byť subjektívnym názorom konkrétnej osoby, ktorá tento dotazník vyplňala. Je možné, že iná osoba v spoločnosti by mohla mať iný názor a uviesť odlišné odpovede na otázky uvedené v dotazníku k tomuto prieskumu.

Surveilligence, s.r.o. a TPA Horwath A&A, s.r.o. a TPA Horwath Tax s.r.o. sa v plnom zákonom rozsahu vzdávajú všetkých záruk vo vzťahu k presnosti informácií obsiahnutých v ktorejkoľvek časti tohto prieskumu a záverov z neho vyplývajúcich a neponesú zodpovednosť za žiadne straty alebo škody, ktoré môžu byť spôsobené používaním týchto informácií a rozhodnutiami používateľov na základe výsledkov tohto prieskumu.

Nikto by nemal používať túto správu a informácie v nej uvedené na uskutočnenie profesionálnych rozhodnutí bez ďalšej konzultácie so špecialistami na oblasť riadenia rizika výskytu podvodov.

© 2011 Surveilligence, s.r.o. Všetky práva vyhradené.